



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. XXXII. Licèt multum conveniens sit ante celebrationem orationi
vacare, recitando Psalmos, & Orationes, quæ ab Ecclesia præscribuntur in
Missali, equidem nulla est obligatio. Idem dicendum de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

CONCLUSIO XXXII.

Licet multum conveniens sit ante celebrationem orationi vacare, recitando Psalmos, & Orationes, quæ ab Ecclesia præscribuntur in Missali, equidem nulla est obligatio. Idem dicendum de illis precibus, quæ vocantur gratiarum actio, immo de orationibus, quas Sacerdos recitat dum induit sacras vestes. Fortè etiam de recitatione Matutini cum Laudibus.

obligationem sub mortali, alios sub veniali; ego autem ubi nullum invenio præceptum, nullam volo esse obligationem.

Profectò nimia multiplicatio obligationum in destructionem potius cedit & laqueum animarum, quàm in ædificationem. Hinc est quòd Statuta nostræ Religionis non obligent sub peccato, nequidem veniali; propter enim multitudinem nimis facilis est eorum transgressio; adeòque sufficiebat obligatio ad penam. Et dicam ego omnes Rubricas, quæ propter multitudinem & varietatem moraliter vix possunt observari, omnes inquam sub peccato obligare, saltem veniali? Non dicam, nisi majori fultus fundamento, quàm solâ consuetudine, quæ quidem illas observat quantum possibile est; quia decori divini Officii apprimè convenientes, non autem quasi in conscientia obligantes.

Nec moveor auctoritate Doctorum; nam ipsorum non est leges condere, sed ab Ecclesia conditas interpretari. Ad Pium V. superius respondimus, solùm præcipere, ut servetur ordo Missalis quoad ritus principales, & quasi substantiales, non tamen quoad omnes præscriptiones Rubricarum, præsertim doctrinalium, nisi velis ex decem Sacerdotibus, vix unum celebrare sine multis peccatis venialibus propter multitudinem Rubricarum, ut statim dixi, & fragilitatem humanam.

Præcipuum ergo intentum Pontificis fuit approbare Missale Romanum, & alia abolere; id est, præcipere Sacerdotibus, ut cæteris omnibus actionibus & ritibus ex aliis Missalibus, quantumvis vetustis, hæcenus observari consuetis, in posterum penitus ommissis ac planè rejectis, Missam juxta modum & normam Missalis Romani reformati decantent ac legant.

Quis autem dixerit illam normam non observari ab his Sacerdotibus, qui celebrant omiſſa præparatione, vel illis orationibus, quæ solent dicere quando se induunt sacerdotalibus paramentis? Si caput non inclinent, quando Rubricæ præscribunt inclinandum? Vel non genuflectant, dum id in Rubricis ordinatur, & similia multa, quæ nimis longum esset enumerare? Prudens ratio dicat, estò conveniens sit ita operari, nullatenus tamen conveniens esse, ad omnia ista sub peccato obligari, secluso scandalo, & contemptu, ac animo inducendi novum ritum.

Hæc ergo sit ratio ultimæ partis Conclusionis, quidquid Doctores communiter in contrarium clament, damnantes eos, qui celebrant non recitatis privatim precibus Matutinis cum Laudibus peccati mortalis, aut saltem venialis. Ratio, inquam, sit; quia ubi non est lex, nec prævaricatio legis, & per consequens nec peccatum, quod in Rudimentis Fidei definitur: *Dicitur, factum vel concupitum contra legem Dei vel Ecclesiæ.*

Lex

607. Non est obligatio legis nisi præparamenta.
 Rub. Miss. Prima pars est communis; nam convenientiam quis sanæ mentis potest negare? Obligationem autem sine præcepto nemo Theologus facile affirmabit. Porro hic nullum esse præceptum, patet ex verbis, quibus ille Orationes à Rubricis præscribuntur. Sunt autem quæ sequuntur. Sacerdos celebraturus Missam prævia confessione sacramentali, quando opus est, & saltem Matutino cum Laudibus absoluto, Orationi aliquantum vacet, & Orationes inferius positas pro temporis opportunitate dicat. Titulo Ritus servandus &c. cap. 1. in principio.

Ubi cum audis; Pro temporis opportunitate, cogita solùm esse Rubricam per modum consilij, nullatenus autem per modum alicujus præcepti; hujusmodi enim verbis non utitur Ecclesia, quando aliquid vel leviter præcipit. Unde etiam Tit. de Defect. cap. 10. inter defectus occurrentes in ipso ministerio, non numeratur omiſſio harum Orationum, quæ vocantur *Præparatio ad Missam*; cur ergo sit peccatum, vel saltem veniale?

Sanè non constat consuetudinem acceptam esse sub aliquo peccato, sed existimo introductam ex sola devotione; nullus enim facit scrupulum peccati, si fortè ante celebrationem non legerit præparamenta, dummodò alioquin bene præparatus accesserit. Et eadem est ratio illarum Orationum, quæ post peractum Sacrificium solent à Sacerdotibus recitari, & vocantur, *Gratiarum actio*.

608. Idem dicendum de orationibus quas Sacerdos recitat dum induit sacras vestes. Sed numquid idem dicendum de illis precibus, quas Sacerdos recitat dum induit sacras vestes? Quidni, cum neque earum omiſſio inter defectus referatur, & consuetudo commodè explicari possit tamquam non obligatoria; sed pia dumtaxat, & conformis consilio Ecclesiæ? Scio nonnullos asserere

609.

Respondetur ad Bullam Pij V.

610.

Non est obligatio recitandi Matutinum ante Missam.

saltem ex
jure divino.

Lex divina naturalis non est, ut suppono tamquam certum; quæ enim connexio ex natura rei necessaria inter Matutinum & Missam? Neque quoad materiam, cum Missa frequenter ab Officio discrepet; neque quoad tempus, aut ordinem, ut ex dicendis patebit.

Numquid necessaria dispositio animæ ad effectum Sacrificii? Liquet profectò non esse, vel saltem ex præcepto divino positivo; alioquin defectum recitationis Matutini posuissent Rubricæ Tit. de Defect. cap. 8. inter defectus dispositionis animæ, & non cap. 10. inter defectus occurrentes in ipso ministerio. Vei si est præceptum Christi, ubi latum, ubi promulgatum? Nihil simile in Scriptura, Traditione, vel Conciliis reperitur. Et quid mirum, cum & ipsa recitatio Matutini solùm sit juris Ecclesiastici?

611.
Est quedam
connexio
ordinis in-
ter Matuti-
num &
Missam.

Ad summum ergo est quedam connexio ordinis, ex eo quòd Matutinum sit Officium nocturnum; Missa autem diurnum; sicuti est quedam connexio inter Matutinum, & alias Horas diurnas, propter quam putant aliqui esse peccatum veniale postponere Matutinum aliis Horis, nisi subsit aliqua rationabilis causa.

An ejus in-
versio pec-
catum?

Atque ut etiam talem culpammitteremus in eo, qui Missam præponit Matutino, quia videlicet Matutinum non dicitur horâ consueta, adhuc vera maneret nostra Conclusio. Nos enim hic non quarimus, an sit peccatum horâ non consueta dicere Matutinum, sed an sit peccatum præponere Matutino Missam, quæ sunt quæstiones diversæ nec una aliam inferens.

Siquidem fieri potest, ut Matutinum dicatur ante Missam, & tamen horâ inconsumeta; & è converso ut Matutinum dicatur post Missam, & tamen horâ consueta: v. g. aliquis celebrat Missam horâ secundâ pomeridianâ, putas quod legat Matutinum horâ consueta, si incipiat legere horâ primâ vel ad medium secundæ? Et è converso aliquis legit Missam in ætate horâ tertiâ matutinali, existimas quia legat Matutinum horâ inconsumeta, si incipiat legere horâ quartâ, vel quintâ?

612.
Que sit ho-
ra determi-
nata priva-
te lectioni?

Sanè horâ determinata lectioni privatæ est illa, quâ simile Officium, sive diurnum, sive nocturnum, publicè persolvitur in Choro. Et quia semper in Choro alia hora est determinata persolvendo Matutino, alia recitandis parvis Horis, numquam privatim Matutinum leges post parvas Horas, sine mutatione temporis consueti, sive unius Officij, sive alterius.

613.
Missæ pri-
vate non
determina-
tur ad tem-
pus Missæ
solemnis.

Porò clarum est, Missam privatam nequaquam determinari ad tempus Missæ solemnis; sed, ut loquuntur Rubricæ Tit. Rubricæ Generales cap. 15. in principio: Missa privata... quacumque horâ ab aurora usque ad meridiem dici potest. Missa autem Conventualis & solemnis, se-

Rubr. Missæ

quenti ordine dici debet. In festis Duplicibus & Semiduplicibus, in Dominicis, & infra Octavas dicta in Choro Hora Tertîa &c.

Planè, inquit, sed omisit quod additur in prima parte: Saltem post Matutinum & Laudes. Obstat. Ergo ex præscripto Rubricarum non licet Missam privatam præponere Matutino.

Distinguo Consequens: non licet, id est, non convenit, Concedo totum; non licet, id est, peccat, qui Missam privatam præponit Matutino, Nego Consequentiam. Ratio, quia non omnia præscripta Rubricarum sunt leges stricte dictæ, ut j. m. sapientis dictum est; sed aliqua tantum consilia, sive instructiones, & quasi manuactiones ad id, quod convenit fieri.

Enimverò in Conventu nostro Lovaniensi, ubi hæc scribo, & alijs nostræ Provinciæ Conventibus, cantatur Sacrum quotidie dicta in Choro Hora Nonâ, quis ideo eos arguit peccati venialis? Si illi Conventus non peccant contra Bullam Pii V. cur peccet ille Sacerdos, qui privatim recitat Missam non præmissis Matutino?

Dices; quia inter defectus occurrentes in ipso ministerio Tit. de Defect. cap. 10. nu. 11. ponitur: Si celebrans saltem Matutinum cum Lau-
dibus non dixerit.

Respondeo primò, Theologos, qui istos defectus posuerunt, fuisse in illa sententia probabilis; per hoc autem non præjudicari contrariæ sententiæ etiam probabilis, ut colligitur ex eodem Titulo cap. 4. n. 5. ubi Theologi illi Thomistæ secuti sententiam Divi Thomæ, de qua suo loco egimus, circa suppleendum defectum, quando aqua locovialis fuit consecrata, requirunt iteratam consecrationem novæ hostiæ, cum tamen sententia Scoti contraria, in praxi esset tutissima.

Quod probè intelligens Suarius disp. 85. sect. 1. §. Ad primam confirmationem in fine: Ad secundam, inquit, confirmationem respondetur, illa, quæ in Missali ponuntur sub Titulo de Defectibus, solùm esse instructiones quædam doctrinales, non verò speciales constitutiones inducentes novam obligationem; sunt autem illæ instructiones datæ juxta probabilem doctrinam; non tamen magis obligant, quam res ipsæ, vel doctrina, in qua fundantur. Hæc ille.

Secundò dici posset, defectum non necessario importare peccatum; quia non omnis regula, ut constat ex Statutis Religionum, importat veram legem.

Sed contrà, inquit, eodem Titulo in fine cap. 1. sic legitur: Alii verò sunt defectus, qui in Missa celebratione occurrentes, etsi veritatem Sacramenti non impediant; possunt tamen aut cum peccato, aut cum scandalo contingere.

Possunt

Responsio. Possunt omnino; sed num inde bene sequitur: ergo semper contingunt aut cum peccato, aut cum scandalo? Consequentia non tenet, ut planum est; siquidem multa fieri possunt, quæ tamen non fiunt. Multa Superiores possunt præcipere sub obligatione peccati; quæ tamen non præcipiunt, adeoque multa possunt contingere cum peccato, quæ tamen de facto non contingunt.

Hæc doctrina non indiget aliâ probatione, quàm communi sensu, etiam maximè timoratorum, qui nullum faciunt scrupulum, etsi non legant privatim Horas suas eo tempore, quo illæ solent recitari publicè in Choro, dummodò, sicut dictum est, persolvant Matutinum & parvas Horas ante prandium; Vesperas autem & Completorium post meridiem.

Quin imò nec omnes Ecclesiæ eodem tempore antemeridiano persolvunt Matutinum, & parvas Horas publicè in Choro, uti nec post meridiem Vesperas & Completorium. In aliquibus enim recitatur Matutinum horâ duodecimâ nocturnâ; in aliis horâ 4. vel horâ 5. Parvæ Horæ in his Ecclesiis dicuntur horâ 6. in illis ad medium septimæ. Apud nos Lovanii, sicut superius indicavi, omnes Horæ parvæ dicuntur ante summum Sacrum, aliquando simul ab hora sexta incipiendo, aliquando interpolatim reservando Nonam usque ad medium decimæ, immediatè ante Sacrum. Apud alios Sacrum fit post Tertiam lectam, & post Missam dicitur Sexta &c. Similiter post meridiem in aliquibus Ecclesiis cantantur Vesperæ horâ secundâ, in aliis horâ quartâ.

Ecce quanta variatio quam tamen nemo audeat damnare ut peccaminosam, vel saltem venialiter. Vide Caramuelem suprà n. 1118. & sequentibus, ubi respondet argumentis Dianæ (part. 7. tom. 11. resol. 12.) in contrarium. Ego super se deo longiori discussioni; quia res non est hujus loci, & credo sufficere illa, quæ jam dicta sunt.

Tantum addo, quod lego apud Castrum Palauum suprà n. 7. in privata recitatione Officii, sedere, inquit, cum standum est; vel stare cum est flectendum ex Rubricæ præscripto, non videtur esse peccatum, si absq; contemptu fiat; quia non videtur præcipi, sed consuli, & ordinari majoris devotionis gratiâ. Sic Bonacina disp. 1. de Horis Canonicis q. 3. punct. 6. &c.

Et verò qui id asserit de Rubricis Breviarii, non obstante Bullâ Pii V. in qua præcipitur recitatio divini Officii secundum ritum Romane Ecclesiæ, non potuisset id ipsum asserere de Rubricis Missalis, nimirum recitationem Matutini ante Sacrum non præcipi, sed consuli, & ordinari majoris devotionis gratiâ? Potuisset aequè facillè, nam etiam qui privatim legunt divinum Officium, solent flectere; quando Rubricæ id præscribunt; equidem non ex obligatione, sed devotione: sicut ergo hæc est pia consuetudo, & non obligans; ita quoque consuetudo recitandi Matutinum ante Sacrum posset esse pia & non obligans.

Cæterum gratis concessio, quod esset consuetudo obligans; certè non nisi sub peccato veniali, quidquid nonnulli sine fundamento contradicant. Quamquam enim recitatio Matutini in se sit materia gravis, & capax gravis obligationis, ut patet in illis, qui

618. Non omnes Ecclesiæ eodem tempore publice recitant.

absque peccato tamen, etiam venialiter.

619. In privata recitatione Officii sedere cum standum est non est peccatum in Casare & alibi, Bonacina.

620. Si esset consuetudo obligans recitandi Matutinum ante Sacrum non esset nisi veniale contrarie.

Ffff obligan.

616. Quidam defectus contingant cum peccato.

Castro Palau.

617. Dicitur Missam ante lectum Matutinum non esse veniale ex consuetudine.

Caramuel. An de facto detur præceptum legendi Horas Canonicas toto tempore?

obligantur recitare Horas Canonicas ; similiter recitatio Sacri , ut constat ex præcepto audiendi Sacrum diebus Dominicis & Festivis : attamen ordo servandus inter lectionem Matutini , & lectionem Sacri , qui est propriè materia hujus præcepti , videtur esse levis .

ob levitatem materiam.

Quippe (præterquam quòd solùm sit ordo accidentalis) neque multùm spectat ad cultum Dei , neque ad reverentiam Sacramenti , neque ad aliquem alium gravem finem , qui ad Dei vel proximi charitatem pertineat . Sanè major indecentia videtur , Matutinum postponere omnibus aliis Horis , quàm Sacrificio Missæ tantùm ; & tamen illud non est peccatum mortale .

627. Disparitas inter hoc præceptum & præceptum jejunii.

Nec dixeris ; præceptum jejunii obligat sub mortali , ergo etiam præceptum legendi Matutinum . Disparitas namque est ; quòd jejunium requiratur tamquam necessaria dispositio corporis , ut liquet ex Rubricis Tit. de Defectibus cap. 1. ubi primo loco inter defectus dispositionis corporis ponitur : *Si quis non ieiunus post mediam noctem* . Unde non nisi ob gravissimam necessitatem , aut saltem valde gravem ex communi sensu Ecclesiæ licet Sacerdoti non jejuno celebrare . Ille autem qui non recitavit Matutinum , etiam ob levissimas causas , potest celebrare Missam , ut omnes præcitant sine scrupulo , eadem prorsus facilitate , quâ invertunt ordinem Horarum inter se , utpote qui & ipse tantùm leviter obliget .

Et quamvis olim fortè fuisset præceptum , aut consuetudo graviter obligans ; illa tamen obligatio postmodùm est mitigata sensu Doctorum & usu fidelium , sciente , & non contradicente Ecclesiâ .

Sed numquid est similis ratio de his , quæ à Rubricis præscribuntur recitanda in ipsa Missa ? Non puto , & idcirco erit

CONCLUSIO XXXIII.

Nihil omittendum in Missa , vel addendum , præsertim quo videri possit alius ritus seu forma celebrandi . Qui secùs facit , per se mortaliter peccat ; fieri tamen potest , ut propter parvitatem materiæ solùm peccet venialiter . Levis materia est Canticum Angelorum , Symbolum Apostolorum , unum aut alterum nomen alicujus Sancti in

Canone , ly Enim in verbis consecrationis calicis ; secùs Epistola & primum Evangelium . Interim quod omissum fuerit , non est resumendum , nisi sit de necessitate Sacramenti .

Præsertim probant Bullæ Pii V. Clementis VIII. & Urbani VIII. ac novissimè Decretum Concilii Tridentini . Vide Conclus. 21. Accedat communis Ecclesiæ praxis atque ipsius rei omnibus nota gravitas . Et quamvis sæpè ipsum Sacrificium sit liberum ; attamen si volo illud offerre ; non aliter quàm secundùm Missale Romanum seculo privilegio . Nonne administratio Sacramenti sapientem libera est ? Equidem si administro , non possum pro libitu meo sine peccato vel contemere , vel omittere ritus ab Ecclesiâ Catholica adhiberi solitos , ut desunt Tridentinum sess. 7. de Sacramentis in genere can. 13.

Dixi autem , *Per se* ; quia omisio vel additio tam exigua posset esse ut non sufficeret ad peccatum mortale . Tota ergo difficultas est in determinando in particulari , qualis mutatio , seu violatio regulæ vel Rubricæ sit exilissima gravis .

Et quidem ut notant omnes , facilius & gravius peccatur addendo alias ceremonias & præces præter illas , quæ in Missali præscriptæ sunt , quàm omittendo : tum quia commissio per se gravior est , quàm omisio ; tum quia hoc genus peccati magis expositum est superstitioni & errori ; tum denique , quia in hoc usurpatur Ecclesiæ potestas .

Hinc Tridentinum sess. 22. in Decreto de observandis & evitandis in celebratione Missæ . *Postremò* , inquit , *ne superstitioni locus aliquis detur* , edicto & penis propositis caveant (Episcopi) ne Sacerdotes alios quàm debitis horis celebrent , neve ritus alios aut alias ceremonias & præces in Missarum celebratione adhibeant , præter eas , quæ ab Ecclesiâ probata , ac frequentè & laudabili usu receptæ fuerint . Ubi expressè prohibet additionem .

Quod etiam observavit Pius V. in sua Bulla , quæ præfigitur Missali , dicens : *Neque in Missæ celebratione alias ceremonias vel præces , quàm quæ hinc Missali continentur , addere , vel recitare præsumant* .

Interim etiam omissionem esse peccaminosam , nemo dubitat . Unde appositè dixit Scotus 4. dist. 13. q. 2. n. 18. *Istam circumstantiam temporis concomitatur quoddam necessarium ad faciendum tractum temporis in celebratione Missæ ordinatâ , quæcumque hora diei artificialis fiat , scilicet legere Introitum , Orationes , & Epistolam , sicut in Missalibus secundùm usum Ecclesiæ Romanæ notatur , sine quibus præmissis nullus ordinatè conficit , nec jurè*